

Een aaneenschakeling

Aan de Krijn Taconiskade op Amsterdam IJburg ligt het indrukwekkende woongebouw Jonas'. Dit bijna 150 meter lange complex van 30.000 m² bevat 273 huur- en koopwoningen maar ook een reeks publieke en gemeenschappelijke voorzieningen, waaronder een filmzaal. Daarmee willen de ontwerpers het gebouw tot de woonkamer van IJburg maken.

Een strand met grassen en naaldbomen met kromme takken. (Foto: Van der Tol)

Tekst: Tjerk van Duinen

Het uitgangspunt voor deze woonkamerfunctie is veelbelovend. Jonas' heeft al een aaneenschakeling van buiten- en binnenkamers, waaronder De Rots op het voorplein (nog in aanbouw), een spectaculaire Canyon, een schaduwrijke patio en een collectieve huiskamer. Daar is volop gelegenheid voor filmvertoningen, barbecues, feestjes en andere sociale interactie. Op het dak is een heus stranddecor gemaakt. Over de glazen kap van De Canyon loopt een 'waterval', daaromheen staan naaldbomen, grassen en planten en zorgt de inrichting met Rooftopbar voor een compleet vakantiegevoel. Met de vormgeving, het duurzaamheidsconcept en de verwevenheid van openbare en semi-openbare functies heeft Jonas' onlangs de BNA Gebouw van het Jaar-verkiezing gewonnen. Jonas' is een

ontwikkeling van Amvest. Orange Architects maakte het ontwerp, in samenwerking met ABT, Felixx Landscape Architects, Site Urban Development en stadsmaker Floor Ziegler. De uitvoering was in handen van Ballast Nedam West.

Jonas' ligt op een schiereiland waar niet lang geleden nog kinderen speelden. Dat publieke karakter heeft Orange Architects met het functionele programma in een andere vorm teruggebracht op de hele begane grond en gecombineerd met het woonprogramma. Dat begint buiten aan de Eva Besnyöstraat waar op de inrit van de eenlaagse ondergrondse parkeergarage een met hout betimmerde tribune staat – De Rots – die via het voorplein naadloos in een vlonder naar het water overgaat. Langs het gebouw zijn kades met vegetatie, strandjes en andere speelse elementen.

Het voorplein sluit weer aan op de collectieve huiskamer in de kop van het gebouw; met een beetje fantasie kan je er de bek van de walvis

(die van Jonas) uithalen. Vervolgens kom je in de meanderende Canyon (de ingewanden), een atrium dat is vormgegeven als bergkloof en waarlangs een eindeloze variatie aan appartementen ligt. Aan het eind van De Canyon ligt Het Bos, een intieme, schaduwrijke patio met bomen en varens die uitmondt in een trap naar het water.

Op het dak is tussen de dakwoningen met betimmerde gevels een aantrekkelijk landschap gecreëerd met sierbestrating van Portugees graniet en Turks basalt en delen in baksteen (de suggestie van zand opwekkend), groenbakken tussen de woningterrassen, grotere groenpartijen, pijnbomen en een met hout afgezoomde watergang op de glazen atriumkap. De 'bron' van de waterval is gecombineerd met

van sociale functies

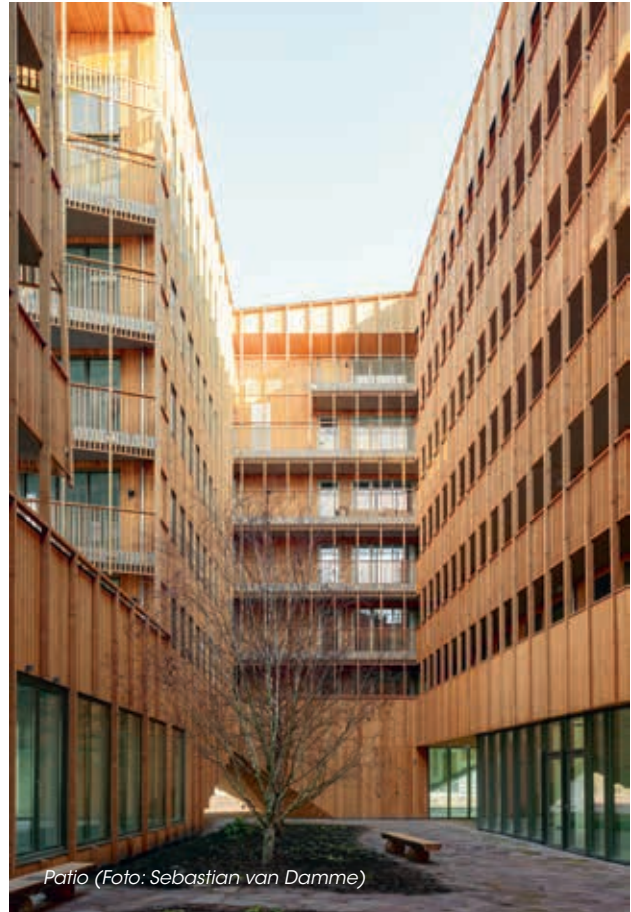
de betimmerde omkasting van de uitblaasvoorziening van het atrium. In een uitsparing van de rij woningen is een gemeenschappelijke barbecueplaats gemaakt met keukenvoorzieningen en een toilet. De rioolbeluchting, die boven de woningdaken moet uitsteken, is verwerkt in een forntje waar ook een vuurplaats is opgenomen. De architect refereert met de blauw-witte kleurstelling aan Engelse strandhuisjes. Op de daken van de dakwoningen liggen in totaal zo'n 850 zonnepanelen.

TECHNIEK

Constructief lag de uitdaging wat betreft daken met name in het vermijden van teveel. Ronald Wenting, adviseur constructies voor ABT: "Het is heel makkelijk om overal een meter grond overheen te gooien, maar dat is een kostbare, niet duurzame oplossing. Groen op daken betekent een zware belasting, vooral als je bomen in een meter substraat zet. Dan is het prettig als je vanaf dag 1 met de landschapontwerper kan overleggen. Zo hebben we het dak berekend op een gemiddeld grondpakket van ongeveer 35 cm substraat en staan de zes bomen in heuveltjes van 80 à 90 cm substraat overal op de dragende structuur eronder. In de bospatio staan de bomen in een gat in de parkeerkelder en dus gewoon in de volle grond. Het dak van de entree van de parkeergarage is ook berekend op verhoogde belasting."

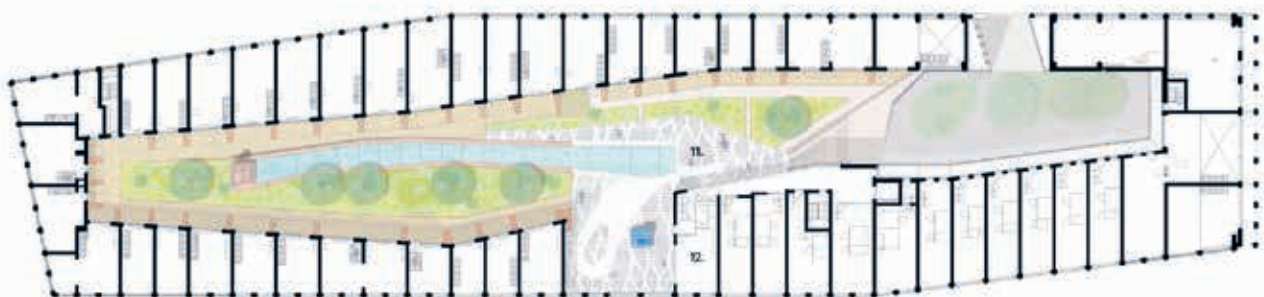
Zaanstad Dakwerken BV was verantwoordelijk voor het waterdicht maken van daken, terrassen en de patio. De hoogste daken met PV-installaties zijn uitgevoerd met 280 mm Isomix en daarop tweelaags APP (470 K14 + 470K24) waarvan de toplaag gemineraliseerd. Ook onder het dakstrand ligt Isomix, maar daarop liggen twee lagen 446K14 met de toplaag in wortelwerende uitvoering. Verder is op de terrassen (150 meter) langs de begane grond van de lange noordwestgevel en diverse terrassen op hogere verdiepingen APP (460P60 en 470K14) aangebracht op een isolatiepakket van Optim-R en PIR met overal Dreen®tegels als loopvlakken.

De inrichting van de daktuin (Het Strand) is een gezamenlijk werk van Rots Maatwerk (betimmering, natuursteen, watertechniek) en Van der Tol (daktuinsysteem, beplanting

Patio (Foto: Sebastian van Damme)

en staatwerk). Op de dakbedekking ligt een klikbare drainagelaag (FX50), daarop zand ter plekke van verharding en intensief substraat voor de groenbakken en -vakken. In het gloeiende duinlandschap varieert de substraatlaag in dikte van 20 tot 90 cm. De zes bomen zijn verankerd op een staalmaat en bevestigd met spanbanden. De berekening van de bomen op het dak gebeurt vanuit een grote kelderbak met grijswater. De Patiotuin ligt bovenop het kelderdek en heeft de zelfde opbouw als het stranddak. Hier is de verharding van flagstones. In de patio staan enkele berken met daaromheen schaduwplanten.

Plattegrond daktuin. (Illustratie: Orange Architects)

Wonen 'aan het strand', met links een buitenkeuken met vuurplaats, verpakt in blauwwitte kleuren. Foto: Sebastian van Damme

De waterpartij op het atriumdak is een ongewoon stuk techniek voor woningbouw. Jeroen Arends van Rots Maatwerk: "Regenwater van het dak wordt opgevangen in een kelderbak die 75 kuub kan opslaan. Een pomp brengt dit grijze water naar de vijfde verdieping waar een UV lamp, een beetje chloor, een ontharder en een zandfilter het op zwembadkwaliteit brengen. Dat reinigingscircuit noemen we de kleine bloedsomloop. Via een buffertank van 4,5 kuub onder de trap komt het water in de grote bloedsomloop. Deze bestaat uit PE-leidingen met een hoofduitvoer bovenaan de waterval en opvoerelementen aan de zijkanten om aan de zijkant stromingen op te wekken. Doe je dat laatste niet, dan ontstaan er droge plekken. De waterkwaliteit wordt geregeld gemonitord door een onafhankelijk instituut." De aflopende glazen atriumkap is gemaakt van gehard geïsoleerd glas op een stalen frame.

ESTHETIEK

De tijd zal het leren, maar zowel voor het maaiveldniveau en in alle binnenruimtes als op het dak is een ontwerp gemaakt dat een mooi uitgangspunt is voor een heel sociaal gebouw in een aantrekkelijke omgeving. De Patio is een aangenaam rustpunt waar je vooral op warme dagen verkoeling kunt vinden. Het hele dakgebied, inclusief atrium en trappen, is door de houten aankleding een voortzetting van De Canyon, die uitmondt op een dak met allerlei verassingen. Met golvende duinen, grassen, fraaie verharding, pijnbomen met vooral kromme takken (alsof ze aan de kust zijn gevormd) en een kabbelend watertje waan je je in een andere wereld. En dat was de bedoeling.

DUURZAAMHEID

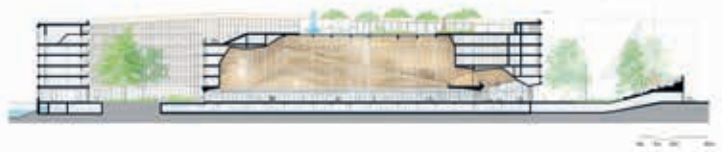
Jonas' is met een score van 95,5% het tweede woongebouw in Nederland dat het duurzaamheidslabel BREEAM 'Outstanding' krijgt. Dat is o.m. bereikt door een energie-efficiënt installatie-ontwerp, duurzame materiaalkeuzes (FSC-gecertificeerd hout, CSC-GOLD-gecertificeerde betonmortel), verwerking van bouwafval in zes stromen (scheidingspercentage 97%), rittenregistratie en een draagconstructie die verregaand geoptimaliseerd is, waardoor fors op bouw materiaal werd bespaard. Daarnaast versterken het dak en de direct aansluitende buitenruimten de lokale flora en fauna, onder meer door de toevoeging van groen en vogelkasten in de dakrand.

SAMENWERKING

Voor een complex project als Jonas' is samenwerking essentieel. Dan is het prettig als alle technische adviesfuncties bij één partij liggen (ABT) en dat die samen met landschapsarchitect Felixx vanaf het begin aan boord is. Handig om samen met de landschapontwerper de draagconstructie slim te dimensioneren. Ondanks dat de oorspronkelijke aannemer (Sprangers) vroeg in het proces failliet ging en Ballast Nedam West het overnam, is een goede samenwerking ontstaan waar vrijwel alle partijen tevreden op terugkijken. Een beetje strijd is er altijd, maar dat is ook nodig in zo'n proces. Zaanstad Dakbedekkingen moest proberen snel door te werken in de kerstperiode en dat was in die natte en koude dagen niet altijd een feest. En wellicht verliep het plaatsen van bomen in de patio niet helemaal op schema, uiteindelijk is met een niet uitbundig budget heel veel bereikt.

VEILIGHEID

De veiligheid tijdens de aanleg van de daken werd verzorgd door de aannemer in de vorm van tijdelijke hekwerken met ballast. Zaanstad Dakwerken heeft zelf ook aanvullende hekwerken gebruikt. Voor het onderhoud aan de PV-installaties heeft het bedrijf Ledgeways ankers en veiligheids lijnen van Ledgeways toegepast. Deze zijn met bouten bevestigd aan de betonconstructie. ■

Langsdoorsnede toont opeenvolging van de sociale ruimtes. Van de de Rots geheel links, via de huiskamer en de Canyon naar de Patio links en helemaal boven Het Strand. (Illustratie: Orange Architects)

- OPDRACHTGEVER: AMVEST
- ONTWERP: ORANGE ARCHITECTS
- LANDSCHAPSONTWERP: FELIXX LANDSCAPE ARCHITECTS
- INTEGRAAL TECHNISCH ADVISEUR EN BREEAM ONTWERP-COÖRDINATOR: ABT
- ADVISEURS: BUREAU STADSNATUUR, FLOOR ZIEGLER, JMJ BOUWMANAGEMENT, PUBLIK&VOS, SMITSRINSMMA, SITE URBAN DEVELOPMENT, IBA, KIWA BDA, BUREAU STADSNATUUR
- AANNEMER: BALLAST NEDAM WEST
- E-INSTALLATIES (INCLUSIEF PV-SYSTEMEM): BLOM ELEKTRO-TECHNIEK
- BUITENRUIMTE: ROTS MAATWERK, VAN DER TOL
- DAKDEKKER: ZAA NSTAD DAKWERKEN
- GLASKAP: GLASDESIGN
- LEVERANCIERS: SOPREMA (DAKBEDEKKING), ZINCO (DRAINAGEMATTEN), ZOONTJENS (DREEN®TEGELS), VAN WYLUCK (ISOMIX), KINGSPAN (PIR- EN OPTIM-R)

Dit artikel kunt u lezen op www.dakweb.nl